

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

PLODONOSNI GOZDNI ROB - predstavitev rezultatov projekta

Ekipa projekta z ostalimi zainteresiranimi udeleženci pri izvedbi praktičnega preizkusa na KG Zaplana 1890 (foto: arhiv projekta).

Zasajen plodonosni gozdni rob na KG Vertovšek, ki prehaja v vrstno bogat suhi travnik (foto: Sonja Škornik).

Projekt **»Plodonosni gozdni rob kot podpora ohranjanja vrstne pestrosti gozda v funkciji zagotavljanja ekosistemskih storitev«** ali krajše EIP 16.5 Plodonosni gozdni rob je tipa EIP - Evropsko partnerstvo za inovacije in se je izvajal v sodelovanju strokovnih oz. svetovalnih, raziskovalnih ter izobraževalnih institucij na petih kmetijskih gospodarstvih iz različnih statističnih regij, z različnimi ukrepi za vzpostavitev oz. ureditev biotsko bogatih gozdnih robov. **Vodilni partner projekta je Srednja gozdarska, lesarska in zdravstvena šola Postojna.**

V skladu z namenom smo si zadali več ciljev, ki so izhajali iz prostorskih, ekoloških vidikov, kot tudi iz socio-ekonomskih, pri čemer smo v njihovo realizacijo vključili vse zainteresirane deležnike: strokovnjake, kmetije, splošno strokovno in laično javnost. Tekom izvajanja projekta smo preučili, v praksi testirali in v sklopu različnih dogodkov s širšo javnostjo že delili smernice za gospodarjenje z gozdnim robom - njegovo vzpostavitev, sanacijo, oblikovanje in vzdrževanje, z upoštevanjem ekološke, gospodarske, socialne in estetske funkcije.

Gozdni rob predstavlja stičišče dveh različnih življenjskih okolij. Pogosto je prehod iz gozda na travnik, z visoko vrstno pestrostjo in pomembnimi vplivi na gozd in kmetijsko krajino, saj bogati estetsko funkcijo gozda, opravlja varovalno vlogo, mnogim živalskim vrstam pa nudi prebivališče, kritje in hrano.

Problem gozdnega roba (njegovega poteka, sestave) je odvisen od okoliških rab (njive, travinje, vodotoki, naselja). Posledica opuščanja kmetijske rabe krči obdelovalne površine, gozdni rob iz ekonomskega vidika izgublja vrednost, kar se kaže tudi v njegovi podobi (pojav invazivnih vrst). Da bi ohranili ta krajinski element, bi bilo potrebno poudarjati njegovo nenadomestljivo ekosistemsko vlogo in varovalno vlogo, saj je obrambni 'zid' za vse nevšečnosti, ki se vedno bolj kažejo v naravnih katastrofah, ki devastirajo naše gozdove. Zato je eden najpomembnejših ciljev projekta ozavestiti in opozoriti na ta element, ki je med drugim tudi s stališča ambientalne privlačnosti med prvimi elementi lepote slovenske narave.

V sklopu praktičnega preizkusa projekta se je po predhodni raziskovalno-analitični fazi (popisi in analize začetnega stanja) oblikoval model umeščanja gozdnega roba v prostor na posameznih kmetijah. Skupno se je na vseh petih kmetijskih gospodarstvih **zasadilo 413 sadik in 33 različnih plodonosnih sort grmovnic in dreves**, kot so **divja češnja, jerebika, navadna leska, rumeni dren, črni bezeg, pravi kostanj in črni trn**. Po zasaditvah so se redno izvajala varstveno-gojitvena dela

(obrezovanje, zalivanje, zaščita) in po potrebi nadomestne sadnje sadik, ki niso uspele. Naša uspešnost sadnje je bila več kot 90%, kar smo zagotovili z uspešno zasnovanimi načrti sadnje, jasnimi in ažurnimi usmeritvami partnerjev raziskovalcev, svetovalcev kot tudi zunanjih izvajalcev pri izvajanju sadnje in oskrbe sadik ter motivacijo samih kmetijskih gospodarstev za izvedbo praktičnega preizkusa in sodelovanja pri projektu. Redna in pravilna oskrba sadik po zasaditvah je ključna, še posebej v luči posledic podnebnih sprememb, saj so ekstremni pojavi (suša,...) čedalje bolj pogostejši.

Naši ukrepi so vključevali tudi odstranjevanje neželenih tujerodnih ali invazivnih vrst, ki so prisotne na gozdnem robu ter bogatenje zaradi različnih dejavnikov osiromašenih gozdnih robov, saj povečujemo vrstno pestrost tako po naravni poti kot tudi z zasaditvami. Na vseh petih sodelujočih kmetijskih gospodarstvih pospešujemo naravno vrstno pestro sestavo gozdnega roba, poleg tega pa smo s sadnjo na gozdni rob vnesli izbrane domorodne predvsem plodonsne, medovite in minoritetne drevesne in grmovne vrste. V sklopu preprečevanja pojavljanja in/ali razširjanja tujerodnih ali invazivnih vrst odsvetujemo strojno mulčenje na gozdnem robu.

Končni cilj del na projektu je bilo izboljšanje biotske raznovrstnosti tako živalskih kot tudi rastlinskih vrst. Želeli smo oblikovati naraven, vrstno bogat in estetski gozdni rob, ki kot tak predstavlja številnim živalskim vrstam pomembno ekocelico oz. prehod med kmetijsko krajino in gozdom. V naslednjih razvojnih fazah pa pričakujemo tudi **povečanje ponudbe hrane** na gozdnem robu **ter izboljšano estetsko funkcijo gozdnega roba**

Pridobljena znanja in izkušnje v projektu smo širili v obliki **Programa usposabljanja za kmetijska gospodarstva**, ki smo ga izvedli v treh delih, v skupnem obsegu 9 ur. Izbrane tematike usposabljanja so bile: *Prepoznavanje in odstranjevanje invazivnih vrst*, *Dodana vrednost gozdnega roba za kmetijska gospodarstva* ter *Vključevanje kmetijskih gospodarstev v urejanje gozdnega roba*. Pomembno vlogo pri dvigu inovativnosti na kmetijskih gospodarstvih so predstavljali tudi **prenosi znanja v prakso**. Izvedenih je bilo skupno 8 prenosov za različne ciljne publike, ki so vključevale tudi druga kmetijska gospodarstva, ki niso partnerji, strokovnjake s področja kmetijstva in gozdarstva, dijake ter preostale zainteresirane navdušence nad vsebinami projekta. Vsebine prenosov so vključevale tematike kot so: varstveno-gojitvena dela, ekosistemske storitve gozdnega roba, habitatni tipi in Natura 2000, sanacija gozdnih robov po naravnih nesrečah, vrstna pestrost živalskega in rastlinskega sveta na gozdnih robovih ipd. Projektne aktivnosti smo promovirali preko različnih komunikacijskih sredstev, pri čemer smo poskušali zajeti čim večji del strokovne in širše zainteresirane javnosti.

Tekom projekta smo se na različne načine zavzemali tudi za **širjenje pomena plodonsnega gozdnega roba ter informacij** o projektu, pri čemer izpostavljammo naslednje:

- priročnik [Prepoznavanje in odstranjevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst gozdnega roba](#)
- poročilo [monitoringa in evalvacije pestrosti rastlinskih vrst](#) na partnerskih kmetijskih gospodarstvih
- publikacijo [Opisi sadnih vrst gozdnega roba](#)
- igro Spomin za prepoznavanje vrst plodonsnega gozdnega roba
- razstavo plodonsnih vrst gozdnega roba na Kmetijskem inštitutu Slovenije
- 2 objavi o projektu v **Našem časopisu**, [november 2020](#) (str. 16) in [maj 2023](#) (str. 69)
- [Širokolandija](#) – pravljica dežela na gozdnem robu partnerske kmetije TK Široko
- predstavitev projekta na sejmu AGRA
- objavo o projektu v mednarodnem časopisu [EIP Agrinnovation magazine](#) (str. 4)
- objavo v časopisu [Zelena dežela](#), oktober 2022 (str. 23)
- objavo v časopisu [Kmečki glas](#), marec 2023

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Igra Spomin za prepoznavanje vrst plodnosnega gozdnega roba (foto: arhiv projekta).

Razstava plodnosnih vrst gozdnega roba na Kmetijskem inštitutu Slovenije (foto: Boštjan Godec).

Širokolandija, Turistična kmetija Široko, Most na Soči (foto: arhiv TK Široko)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

PARTNERSTVO PROJEKTA

Projekt EIP 16.5 Plodonosni gozdni rob smo s tesnim sodelovanjem uspešno izvedli: Tine Božič (vodja projekta, SGLZŠ), Boštjan Godec (KIS), dr. Nika Cvelbar Weber (KIS), Miha Koprivnikar (KGZS), dr. Sonja Škornik (UM FNM), dr. Marko Dobrilovič (UL BF), Janko Tavčar (Beneficij d.o.o.), Sabina Povhe (Novinet d.o.o., so.p.), Neža Mahorčič (Novinet d.o.o., so.p.), dr. Benjamin Leskovec (KG Zaplana 1890), Karli Vertovšek z družino (KG Vertovšek), Aljaž Bevk z družino (KG TK Široko), Jani Frank z družino (KG TK Pri Andrejevih) ter Darja Korelc z družino (KG Makrobios Panonija so.p.). Vsem se toplo zahvaljujemo za ves doprinos in kvalitetno opravljeno delo.

Projekt se izvaja v okviru **ukrepa M16 Sodelovanje** Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014-2020, v sklopu 3. javnega razpisa za **podukrep 16.5 Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam na področju gozdarstva**. Projekt je sofinanciran s strani Republike Slovenije in Evropske unije iz kmetijskega sklada za razvoj podeželja in se izvaja v obdobju 17. 6. 2020 – 17. 6. 2023.

Povezave: [Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja](#) in [Program razvoja podeželja](#)

Fakulteta za naravoslovje
in matematiko

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

NOVINET d.o.o.,
so.p.

1890
ZAPLANA
GREEN EXPERIENCE

